

Mali trgovec

Izhaja vsako soboto. Celoletna naročnina Din 60.—, polletna Din 30.—, mesečna Din 5.—.
Ročopisi se ne vračajo. Uprava in uredništvo: Gregorčičeva ulica 23, telefon št. 2552.
Čekovni račun št. 15.420.

Leto I.

Ljubljana, dne 21. decembra 1929.

Štev. 7.

Plenarna seja Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

Dne 18. t. m. se je vršila v Ljubljani ob polnoštevilni udeležbi važna, javna plenarna seja.

Zbornični predsednik, g. Ivan Jelačin ml. je po pozdravnem nagovoru podal izčrpno poročilo o delu zbornice v zadnjem času, naglašajoč, da se čuti od kraljevskega akta z dne 6. januarja preokret na boljše.

Pri zakonskih reformah in delu za izjednačenje zakonov je ljubljanska zbornica intenzivno sodelovala in dosegla mnogokrat dalekosežne, koristne spremembe. Velikokrat se sicer naša zbornica ni mogla uveljavljati v toliki meri pri graditvi novih zakonskih smernic; zato nekatere spremembe ne ustrezajo docela našim posebnim prilikam.

Zbornica je v zadnjem času posebno zaposlena z delom pri reviziji že obstoječih zakonov, posebno pri zakonu o splošni carinski tarifi, pri vseh socialno-političnih zakonih in pri zakonu o indirektnih davkih.

Posebno pažnjo posveča zbornica tudi zakonu o pospeševanju poljedelstva in zunanje trgovine ter zakonu o kontroli izvoza poljskih pridelkov.

Na inicijativo ljubljanske zbornice je bila sklicana v Beograd konferenca vseh zbornic za TOI, ki jo lahko značimo kot pričetek nove ere v skupnem konstruktivnem delu zbornic za povzdigo gospodarskega napredka naše države. Na tej konferenci je bil izdelan osnutek za skupni nastop vseh zbornic in dosežen sporazum v načelnih vprašanjih glede revizije naše so-

cijalne zakonodaje ter smernice carinske politike.

Obžaloval je, da se je nekje razvila nepotrebna in docela neutemeljena agitacija glede odmere zbornične doklade in ovirala delo zbornice, dasi se je izkazalo, da so bile te domneve kvarne, neutemeljene in neumestne.

V daljšem poročilu, ki ga v izvleku prinesemo v eni prihodnjih števil, je g. predsednik podal sumarni pregled zborničnega delovanja in važnejših dogodkov.

Po poročilu g. predsednika je poročal g. Krejči, kot zastopnik ljubljanske zbornice, podrobno o konferenci zbornic za TOI v Beogradu.

Za močno-enotno zbornico se je zavzemal ob splošnem pritrdjevanju vseh članov g. I. Ogrin.

Pred prehodom k glasovanju o proračunu, ki letos znižuje zbornično doklado od 25% na 13%, torej skoro za polovico, je g. Jelačin ponovno zavrnil neutemeljene pritožbe nekaterih, napačno poučenih, ki so nasedli pretiravanju in napačnim informacijam.

V nadaljnjih izvajanjih poroča g. predsednik, da se je o osnutku proračuna, ki ga imajo zbornični člani v rokah, obširno razpravljalo v edsekah, ki so proračun brez ugovora odobrili. Proračun izkazuje skupne potrebščine Din 4.951.992.—, ki se pokrije deloma z lastnimi dohodki zbornice Din 140.515.—, deloma z donosom daklade za leto 1929, ki bo do-

tekla še le v letu 1930 v približnem znesku 2 milijona dinarjev. Ostali primankljaj se pokrije s 13% zbornično doklado na pridobnino in družbeni davek.

Po poročilu g. predsednika je zbornica na to proračun, o katerem so odseki predhodno izčrpno razpravljali, brez debate soglasno sprejela.

Sledi poročilo zborničnega konzulentu g. F. Žagarja o predlogih za revizijo zakona o taksah in ureditvi samoupravnih financ.

Zbornični tajnik, g. Ivan Mohorič poroča o pripravah za revizijo carinskih tarif.

G. Ivan Ogrin je podal poročilo o reviziji socijalno-političnih zakonov.

Zbornični tajnik g. dr. Pretnar pa je poročal o načrtih zakona o zgrad-

bah, elektrifikaciji in razlastitvi nepremičnin.

G. Josip Lenarčič predlaga, naj zbornica skrbi za to, da vsled pospeševanja izvoza poljedelskih pridelkov ne bo udarjena industrija in ji tako onemogočena konkurenca na svetovnem trgu.

Generalni ravnatelj g. Anton Krejči naproša zbornico, naj se zavzame za osnovanje finančnega inspektorata v Mariboru.

G. Anton Stergar predlaga, da se naprosi bana, naj po svojih organih strogo nadzira in kaznuje kršitve od strani inozemskih potnikov.

G. Lenarčič predloži načrt za izboljšanje in popravo naših cest, ki so v zelo slabem stanju.

Javni seji je sledila tajna.

Uprava trgovine.

(Nadaljevanje.)

V zadnji številki smo pri opisu stroja splošne zavarovalne družbe »Anker« pomotoma pozabili vstaviti njeno premoženjsko stanje, ki predstavlja skupna aktiva v znesku Din 650,000.000.—, kar s tem popravljam.

*

Sejmi, velesejmi, razstave, dražbe.

Nastanek sejmov zasledujemo daleč nazaj v srednji vek, da celo v starem veku je bilo sejmarstvo močno razvito. Znana nam je celo svetopisemska primera, ko je Kristus izgnal z bičem sejmarje iz templja.

Dočim so bili zlasti v srednjem veku, pa tudi novejši dobi do razvoja prometnih sredstev: železnice, paroplovbe itd. potrebni in velikega pomena za trgovino, ker so mnogokrat nudili kupcem edino možnost, da se oskrbe s potrebnimi predmeti, ki jih sicer v daljnji okolici ni bilo mogoče dobiti, trgovcem pa je bila na ta način vsled velike množine kupcev dana prilika hitro prodati svojo zalogo in se istočasno informirati o stanju cen ter jih izravnati s konkurenco, oziroma prilagoditi krajevnim razme-

ram, obenem pa proučevati na podlagi povpraševanj tržne razmere in potrebe različnih krajev.

Novejša doba je z uvedbo hitrih prometnih sredstev in brzojavnih občil skoraj popolnoma uničila prvotne namene sejmarstva; kajti svoje potrebščine lahko nabavlja trgovec v vsakem večjem kraju, ali pa njih naroči in hitro dobi s pošto ali tovarno iz najbolj oddaljenega kraja kontinenta. Svoj informativni pomen za cene so stari sejmi izgubili z uvedbo brzojava, ki hitro obvešča o nastalih spremembah v skoro zadnjo vasico.

Pač pa so obdržali svoj pomen še vedno živinski sejmi, ki prihranijo kupcu ogledovanje živine po raztresenih in oddaljenih krajih ter mu vsled velike izbire dajejo priliko primerjave enega blaga z drugim. Prodajalca pa seznanijo ti sejmi še vedno z vrednostjo svojega blaga, ki ga je navadno precenjeval, ali pa tudi podcenjeval, ne imajoč prilike informirati se o kvaliteti tujega blaga in vladajočih cenah. Obenem pa mu nudi še skoraj edino možnost prodati svoje blago zaradi velikega števila zbranih kupcev po pravilnih cenah.

Znameniti so še vedno naši žitni sejmi, ki se vrše v večjih mestih Hrvatske, Slavonije in Vojvodine ter regulirajo cene našemu žitu.

Svetovnoznan je tudi sejem v Nižem Novgorodu, na katerem se zbira volneno, svilen in bombažasto blago, specijalno pa kože in krzno, za katero blago še vedno diktira cene celemu svetu.

Te sejme pa ne moremo več prištevati k navadnemu sejmarstvu, dasiravno so se iz njega razvili še v dobi, ko je bilo v navadi izmenjavanja blaga za blago; marveč jih je prištevati k velesejmom.

Velesejmi so tvorba novejša doba in je bil prvi ustanovljen v Leipzigu, ki še danes obdržuje svoj svetovni sloves. Ti se vršijo v vseh večjih evropskih mestih in je njih namen seznanjati tujino z lastnimi produkti, njih kakovostjo in vrednostjo, istočasno pa poiskati doma kupce za tuje proizvode in obratno v tujini za lastne proizvode.

Velesejmi imajo mednarodni značaj, vsled česar opazamo na lastnih velesejmih razstavljeno vzorčno blago vseh svetovnih industrijskih in trgovskih podjetij; ravnotako se na naših domačih velesejmih zbirajo kupci iz celega sveta, hoteč preizkusiti naše proizvode in jih kupiti iz prve roke brez podražitve potom posredovanj.

Za nas najvažnejši in najpomembnejši je »Ljubljanski velesejem«, ki prihodnje leto obhaja desetletnico svojega obstoja, združeno z velikimi mednarodnimi razstavami.

Velesejmom sliči izložbe (razstave), ki se razlikujejo od velesejmov v glavnem s tem, da obsegajo posamezne vrste proizvodov, n. pr.:

poljedelske izložbe, na katerih so razstavljeni agrarni produkti;

obrtne izložbe, kjer razstavljajo svoje izdelke večja in manjša obrtna podjetja;

živinorejske razstave, ki so običajno v zvezi s poljedelskimi in prikazujejo poleg vrst in kakovosti do-

Srečen Božič

naročnikom in prijateljem želi

Uprava in uredništvo

mače živinoreje tudi postranske pridelke, n. pr. sirarstvo, čebelarstvo itd.;

industrijske razstave, ki prikazujejo domačo industrijo v celoti ali pa tudi samo posamezne panoge domače industrije, n. pr.: tekstilna industrija, usnjarska, kovinarska, lesna itd.

Razstave navadno niso mednarodnega značaja, dasiravno se jih tudi inozemstvo poslužuje kot prilike sestanka velikega števila interesentov in razstavi lastne produkte ter stroje in druga pomožna sredstva, ki so z razstavljenim blagom, ali njegovim izdelovanjem v zvezi. Take razstave bi lahko razdelili po teritoriju v krajevne, pokrajinske in državne. Tako imamo poleg »Ljubljanskega velesejma« še razstavo naših gospodarskih produktov in izdelkov domače obrti in industrije, še posebno jesensko razstavo in obrtno razstavo v Mariboru, dalje večkratne razstave domače živinoreje, čebelarstva, vinogradništva, šumarstva, perutinarstva, lova itd.

Poleg takih letnih razstav poznamo še trajne razstave, takorekoč trgovinske muzeje, od katerih obstoji v naši državi doslej šele v Zagrebu.

Dražbe so način prodaje, s katerim išče proizvajalec najboljšega kupca, ako ima za svoje blago več interesentov. Ta način prodaje prihaja v poštev samo za velike množine in se ga poslužuje mnogokrat tudi država, ne samo za prodajo ali eksploatacijo lastnih imovin, marveč tudi kot nakupovalka potom zmanjševalnih dražb in kupi v tem slučaju blago odnosno odda zgradbo ali izvršitev kakega dela onemu, ki ponudi blago ali delo za najnižji znesek.

(Dalje prih.)

Našim naročnikom!

Tej številki smo priložili položnice in nujno prosimo, da poravnate naročnino. Ako ste to že storili, se Vam zahvaljujemo ter Vas prosimo, da položnico shranite za prihodnje plačilo.

Gotovo nam ni potreba utemeljevati koristi, ki jih imate od lastnega, neodvisnega, strokovnega lista; nebrojna dnevna pohvalna priznanja iz vseh plasti trgovskega stanu pričajo, da smo ustregli v vseh ožirih vsem in vsakomur.

Z novim letom se potrudimo list vsebinsko izpopolniti in nuditi našim naročnikom še več kot doslej. Med drugim pričnemo priobčevati lahko umljivo knjigovodsko šolo, ki bo seznanila čitatelje s praktično, a vendar enostavno upravo in kontrolo vsakovrstnih trgovskih in obrtnih podjetij, poleg tega pa jih takorekoč igranje uvedla v vse skrivnosti — sicer kompliciranega bilanciranja.

Povdarjamo ponovno, da kot popolnoma neodvisen strokovni list ne uživamo nikakih podpor in subvencij, vsled česar stoji naš obstoj in uspeh našega — ne ravno lahkega dela, kakor tudi učinkovitost zaslopanja koristi in potreb trgovskega stanu izključno le na zavednosti naših naročnikov, ki so že davno uvideli nepogrešljivo potrebo našega obstanda.

In ta je v največji meri odvisen od rednega plačevanja naročnine!

Naši naročniki naj se ne omejujejo samo na plačevanje naročnine, temveč naj nas tudi podpro z nabiranjem novih naročnikov; vsak pomočnik, vsak vašenec naj izpopolnjuje svoje znanje s čitanjem našega lista!

Že danes zavzemamo po številu naročnikov prvo mesto v slovenskem strokovnem listu; vendar smo prepričani, da dvignemo število naklade s pomočjo zavednih trgovcev na še višjo stopnjo, kar nam bo omogočilo nadaljnje izpopolnjevanje v vseh smereh.

Prosimo, da poravnate naročnino za kolikor mogoče daljšo dobo, ker imamo z malimi plačili iste stroške in mnogo več dela kot tedaj, če plačate za pol leta ali celo leto. Naročnina je vendar malenkostna v primeri s tem, kar Vam list nudi! Ob točnem plačevanju pa nam bo dana možnost nuditi Vam še veliko več.

UPRAVA IN UREDNISTVO.

Važnost novega vinskega zakona.

Po dolgem pričakovanju smo končno dobili novi, enotni vinski zakon, ki pa od nekaterih vinogradnikov gotovo ne bo dobro sprejet, ako se ne zavedajo in ne dojmujejo njegovega namena: izboljšati naše vinogradništvo in rešiti problem dolgotrajne vinske krize.

Srbija in Črna gora sploh doslej nista imeli nikakega vinskega zakona, dočim so bili v prečanskih krajih v veljavi — že davno zastareli avstrijski in ogrski zakoni.

Po razsulu bivše monarhije, ki je v Evropi veljala za četrto producentinjo vina, smo stopili mi na njeno

mesto, ker spadajo v našo državo skoro vsi vinorodni kraji bivše Avstro-Ogrske. Obenem pa smo izgubili večino naših odjemalecev, ki so bili v glavnem Avstrijci, Čehi, Poljaki in Bukovinci. Poleg tega pa je tudi v notranjosti države padel konzum vina.

Glavni vzrok nastale krize je seveda pomanjkanje tržišča v inozemstvu. Izvoz vina pa ni padel samo radi teh vzrokov, marveč predvsem radi nezaupanja konsumentov glede pristnosti naših vin, ki je sicer bilo v veliki večini slučajev popolnoma neutemeljeno, vsaj kolikor zadeva

naše vinogradništvo. Nasprotno pa je zopet res, da smo mi sami dali povod za dvome, ker se je vsled pomanjkanja in zastarelosti vinskega zakona nudila konsumentom slaba in neenotna kvaliteta, posebno »šmarnica«.

Pomanjkanje tega zakona je dovoljevalo poleg tega tudi nepravilno, neracijonalno in nemoderno izdelavo vina, da je bilo mnogokrat iz plemenitega grozdja izdelano vino slabše vrste, kot bi se to doseglo z moderno manipulacijo.

Ker ni bilo nikake kontrole, potem kemičnih analiz, pa tudi ni vedno mogoče ugotoviti pristnost vina, nismo mogli našim izvoznikom nuditi nikakih garancij, da je vino res pristno in pridelano po principih racionalnega vinarstva.

Vino, ki smo ga doslej pridelovali, je bilo vseh mogočih tipov, barv in vrst celo v okolici enega samega vinskega kraja. Inozemstvo pa se zanima za stalne, enotne tipe in se ne zadovoljuje s — sicer pristnim in tudi dobrim vinom, ki je mnogokrat v dveh sodih enega in istega vinograda različno, če ne po okusu in jakosti, pa vsaj po barvi.

Novi vinski zakon hoče tudi v tem oziru napraviti red na ta način, da ustvarja za posamezne pokrajine posamezne tipe vin in tako standardi-

zira naš vinski pridelek, s čemer bo olajšan in omogočen našemu vinu izvoz.

Te določbe o standartizaciji in o prisilni uvedbi modernega, racionalnega kletarstva v začetku sicer ne bodo mnogokateremu vinogradniku prišle popolnoma prav, vendar pa mu ne bo težko zapopasti pomena teh naredb za zopetno izboljšanje našega vinogradništva in razumeti, da je taka kontrola potrebna za vsakega trgovca in končno tudi za konsumenta.

Da se prepreči pančanje in ponarejanje vina, bo dolžan vinogradnik in trgovec voditi nakupno in prodajno knjigo in prijavljati množino pridelka.

Ustanove se posebni državni vinarški zavodi, kemični laboratoriji in posebne strokovne komisije, ki bodo kontrolirale pridelovanje in prodajo vina ter vršile potrebne kemične analize.

Pod strogo kontrolo pridejo tudi vsa k nam uvožena fina vina — največ v steklenicah — ki so v mnogih slučajih pančana in delajo našim vinom občutno konkurenco.

Brezdvomno bo novi zakon izdatno zaščitil koristi našega vinogradnika in varoval solidnost naše vinske trgovine ter nam odprl izhod v inozemstvo.

I. V.:

Kaj mora davkoplačevalec vedeti o pridobnini.

(Nadaljevanje)

Č. Obdavčba.

V svrhu obdavčbe se obdavčljivi predmeti dele v tri skupine. V prvo skupino spadajo trgovska in industrijska podjetja, potem obrti, ki prodajajo če tudi le deloma nabavljeno izdelano blago (n. pr.: klepar, ako prodaja posodo, ki ni bila izdelana v njegovi delavnici), banke, lekarne, hoteli, gostilne, kavarne, agenture, vozniki in avtotoksi, ki vršijo posel z najemščki 10% osnovnega davka od čistega dohodka.

V drugo skupino se uvrste samo-

stojni prosti poklici, kakor: advokati, notarji, zdravniki, inženjerji, obdavčijo se seveda le njih dohodki iz **privatne prakse**. Potem potujoči agenti in trgovinski potniki, če potujejo za svoj račun in obrtna podjetja, če delajo s stroji na pogon ali več nego 4 pomočniki. Vsi ti plačujejo 8% osnovnega davka.

6% od čistega dohodka pa plačujejo književniki, novinarji, umetniki, babice, ostali obrtniki ter zakupniki zemljišč, če zakupljenega zemljišča ne obdelujejo sami.

4% od čistega dobička plačajo pripadniki tretje skupine, to je osebe, ki so samostojne, na službe na stalnem prostoru, kakor vozniki in avtotaksi z enim vozom, nosači, čistilec čevljev itd.

Od obratov, ki se ne vodijo v stalnem lokalu, nego s hojo od hiše do hiše ter od kraja do kraja, se plača letno Din 60.— in za vsakega pomočnika Din 30.—. Semkaj spadajo krošnjariji, potujoči cirkusi, vrtljaki itd.

Potujoči agenti in potniki, ki potujejo samostojno za svoj račun od kraja do kraja ter sklepajo kupčije na lastni riziko, plačajo letno 1000 Din in se izkažejo z davčno karto. Če izvršujejo posle na enem mestu, jih obdavči davčni odbor s pridobnino in izkažejo se z davčno knjižico. Če pa potujejo kot uslužbenci za drugo tvrdko, se morajo izkazati z legitimacijo trgovske zbornice, ali s knjižico o uslužbenskem davku, s katerim so obdavčeni od fiksne plače. Od ev. provizij pa plačujejo vedno pridobnino.

Poleg osnovnega davka se plača še dopolnilni davek, ki znaša 2% do 12% od čistega dohodka vseh obratov istega davkoplačevalca v okoliših ene davčne uprave.

Samoupravne doklade se nalagajo le na osnovno pridobnino. Teh doklad ne plačajo zavezanci tretje skupine ter agenti in krošnjariji, ki plačajo pavšalirano pridobnino.

D. Prizivi in odpis davka radi začasne ustavitve.

Pred poslovanjem davčnih odborov se razgrnejo na javen vpogled pridobninski razporedi. Vsak davkoplačevalec ima pravico do vpogleda. Če misli, da je preveč obdavčen, sme pred davčnim odborom osebno, ali po pooblaščenцу posredovati.

Od vročitve plačilnega naloga ima pravico pritožbe v 30 dneh (le v izjemnih, opravičenih primerih 45 dni) na reklamacijski odbor. Dokler teče ta rok, sme vpogledati in si prepisati odmerne spise, v kolikor ne nasprotujejo temu javni razlogi.

Proti odločbam reklamacijskega odbora je dopustna pritožba še na upravno sodišče in državni svet v 30 dneh.

Pridobnina se odpiše koncem davčnega leta, ako se ustavi obrat najmanj za 6 mesecev:

a) zaradi smrti ali bolezni davčnega zavezanca;

b) radi požara, poplave in drugih izrednih dogodkov, ki niso zavisni od volje davkoplačevalca.

V navedenih primerih naj davčni zavezanec prijavi ustavitev obrata davčni upravi v času, dokler traja ustavitev, koncem istega leta pa naj predloži prošnjo za odpis pridobnine.

Kalkulacija.

V tretji številki našega lista smo obravnavali kalkulacijski račun za jednako uvoženo blago.

Nekoliko bolj komplicirana je kalkulacija, ako gre za več vrst blaga v eni in isti pošiljki, zlasti ker moramo pri tem upoštevati različnost carinskih tarif, za posamezne vrste.

Od ene in iste tvrdke smo prejeli nekaj jeklenih izdelkov, ki se carinijo po 20% od vrednosti, nekaj izdelkov v zvezi z drugimi kovinami s carinsko tarifo 25% od vrednosti, nekaj izdelkov v zvezi z usnjem po carinski postavki

30% ter nekaj luksuznih predmetov, ki se carinijo s 40% vrednosti.

Špedicijski stroški so isli za vse blago, ravno tako tudi voznina in druge pristojbine, vsled česar obravnavamo špedicijske, prevozne in nakupne ter druge izdatke v celoti, kot je to navedeno v 3. številki, str. 38.

Poleg različne carine moramo upoštevati tudi različnost voznine, ker so predmeti različne teže in smo plačali voznino ter del špedicijskih in skladiščnih stroškov od kilograma.

Ko smo prejeli račun, smo izpreme-

nili franke po že znanem nam načinu v dinarje za posamezen komad ali kilogram, kakor tudi skupne vsote pretvorimo v dinarje.

Radi različnosti carine, ki se nanaša na vrednost posameznega predmeta, razdelimo fakturirano nam blago v različne skupine, v katerih vedno združujemo blago, ki je podvrženo enaki carini.

Tako predelani in v dinarje pretvorjeni račun izgleda sedaj:

I. skupina: jekleni izdelki (carina 20%):	
	Din
vrsta A, 100 kom. (teža 200 kg)	
po Din 15.—	1500
vrsta B, 100 kom. (teža 500 kg)	
po Din 8.—	800
II. skupina (carina 25%):	
vrsta A, 100 kom. (teža 200 kg)	
po Din 20.—	2000
vrsta B, 100 kom. (teža 200 kg)	
po Din 15.—	1500
III. skupina (carina 30%):	
100 kom. v teži 200 kg po 20 Din	2000
IV. skupina (carina 40%):	
100 kom. v teži 100 kg po 30 Din	3000

Skupaj nas stane blago brez stroškov 10.800

S stroški, ki se nanašajo na vrednost blaga, kakor: spedicija, nakupovalni stroški, režija itd., znašajo Din 1.080.—, torej eno desetino ali 10% skupne ce-

ne celotnega računa ali posameznega predmeta.

Voznine in drugih stroškov, ki se nanašajo na teža blaga, smo plačali 1400 dinarjev. Ker je vse prejeto blago tehtalo 1400 kg, odpade na kilogram posamezne vrste blaga po 1 Din.

Imajoč te podatke, preidemo k ugotovitvi lastnih cen za posamezne predmete.

I. skupina, vrsta A, stane	
komad	Din 15.—
pribijemo 10% stroškov, t. j.	Din 150
in 20% carine	Din 3.—
posamezen komad tehtla 2 kg,	
torej znaša voznina	Din 2.—

Lastna cena posameznega komada te skupine, posavljenega v skladišče znaša tedaj Din 2150

Po istem načinu izračunamo tudi lastno ceno za posamezne vrste vseh skupin.

Ob pravilni kalkulaciji izračunamo lahko vnaprej naš dobiček, ako so nam znane tržne razmere v kraju našega konsuma. Pri pribitku lastnega dobička pa se moramo vedno z vso previdnostjo ozirati na cene konkurenčnih trgov, kakor tudi na lastno finančno sposobnost ter se od konkurence ne smemo pustiti slepo zapeljati, ako hočemo doseči uspeh.

Gospodarske beležke.

Nazadovanje živinoreje v Jugoslaviji.

Inženir agronomije Simić je predaval o nazadovanju živinoreje v Jugoslaviji. Vsled majhne preskrbe s krmili nimajo nekateri kmetje niti petine potrebne goveje živine več, zlasti v Šumadiji. V letih 1922 in 1928 je bilo slanje živine v Jugoslaviji sledeče: konj 1.043.500 in 1.109.200, goveda 4.058.400 in 3.654.300, prašičev 2.887.000 in 2.662.800, ovac 8.461.500 in 7.722.200, perločine 13.810.000 kosov in 16.081.000 kosov. Le število konj in perločine je nekoliko naraslo, vse drugo je padlo, in lo spričo rastočega prebivalstva. Dalje je opozarjal inž. Simić na majhno rentabilnost v pridelovanju pšenice. Pšenica, ki je stala svoj čas 450 Din, se

prodaja sedaj po 160 Din. Še bolj je padla cena koruze. Najbolj se še splača reja mlade živine, ker dobimo za odraslo govedo 5000 do 7000 Din. — Inž. Simić je pred kratkim potoval po vaseh v Šumadiji in je predaval tam o primer- nih sodobnih vprašanjih poljedelstva in živinoreje. Menda je padec živinoreje v Šumadiji večji kot drugod v Jugosla- vii.

Naša trgovinska bilanca.

V zadnji številki našega lista smo med gospodarskimi beležkami prinesli poročilo o uvozu do konca meseca oktobra, ki izkazuje, da je naša zunanja trgovina za 45 milijonov dinarjev pasivna v prvih desetih mesecih letos.

Ako pa primerjamo letošnjo trgovin-

sko bilanco s trgovskimi bilancami prejšnjih let v istem času, moramo ugotoviti veliko izboljšanje naše zunanje trgovine; kajti leta 1927 je bila v istem času trgovinska bilanca pasivna za 712 milijonov, lansko leto pa je bil naš izvoz v prvih desetih mesecih celo za 1.290 milijonov manjši od uvoza, kar pomenja, da je letos trgovinska bilanca za celih 1.245 milijonov dinarjev boljša od lanske.

Preprečevanje ponarejanja vina na morju.

Finančno ministrstvo je izdalo odlok, glasom katerega so podvržene z vinom natovorjene ladje, ki plovejo iz Dalmacije (južno od Preka) proti severu, carinsko-kemičnemu pregledu. Pregledani vzorci se zapečatijo v posebni skrinjici, opremljeni s carinsko plombo ter se morajo na kraju izkladanja dati carinski kemični postaji v ponoven pregled in primerjavo s pripeljanim vinom. Na ta način se hoče preprečiti ojačevanje vina s špirom in mešanje z drugimi kemikalijami med vožnjo.

Nova kmetijska šola na Kosovem.

Oblastno kmetijsko postajo v bližini Kosovega, ki ima 24 hektarov bogate, plodne zemlje, nameravajo spremeniti v kmetijsko šolo, združeno z živinorejo, gojenjem drobnice in perutnine.

Novi izseljeniški zakon.

V Beogradu se vrše konference za sestavo novega izseljeniškega zakona, ki bodo trajale kakih 8 dni. Zakon se bo precej razlikoval od starega ter bo stopil najbrže z novim letom v veljavo.

Izvoz iz Šibeniške luke v novembru.

Iz Šibeniške luke je bilo izvozeno v pretečenem mesecu 7707 ton premoga, 1785 ton karbida, 1600 ton celuloze in 2983 kub. metrov gradbenega lesa.

Državni dohodki iz taks in trošarin.

Po izvestju našega finančnega ministrstva so znašali državni dohodki na taksah in trošarinah v zadnjih

sedmih mesecih (t. j. v prvih 7 mesecih) letošnjega državnega proračuna 1760 milijonov dinarjev. Dohodki so bili proračunani za to dobo na 1776 milijonov, torej so za 16 milijonov manjši kot so bili predvideni. V lanskem proračunskem letu so v istem času znašali prejemi 1635 milijonov in so se letošnji dohodki za 125 zvišali.

Naše rude.

Dve veliki, francoski in nemški tvrdki, se zanimata za naše rudnike cinka in bakra v okolici Valjeva ter sta poslali svoje strokovnjake, da se na licu mesta prepričajo o stanju rudnin. Francoska-maročanska rudokopna družba se poleg tega interesira za naše železne rudnike v Velebitu.

Denarstvo.

Gibanje valut v tekočem tednu.

	Uradni tečaj	Prosti tečaj
	Din	Din
1 angleški funt	275.50	275.66
1 amerikanski dolar	56.40	56.37
1 amerikanski dolar	56.40	56.44
1 avstrijski šiling	7.98	7.93
1 belga	7.90	7.90
1 bolgarski lev	—409	—40
1 češkoslov. krona	1.673	1.67
1 francoski frank	2.222	2.22
1 grška dragma	—733	—73
1 hol. goldinar	22.75	22.76
1 italijanski lira	2.956	2.95
1 kanadski dolar	56.10	56.20
1 madž. pengő	9.90	9.88
1 nemška marka	13.50	13.50
1 poljski zlot	6.33	6.33
1 rumunski lej	—336	—34
1 švicarski frank	10.958	10.95
1 turška zl. lira	247.—	247.—
1 španska peseta	7.85	7.80
1 turški pijaster	26.60	—.

Na denarnem trgu tekom tedna nikakih pomembnejših sprememb.

Indeks cen Jugoslovanske Narodne banke.

Naša Narodna banka priobča za tri mesece sledeče indeksne številke:

Vrsta	Nov.		
	1929	1929	1928
Rastlinski produkti	106.6	106.6	134.9
Zivalski produkti	99.2	106.6	107.1
Mineralni produkti	88.2	84.6	83.8
Mineralni produkti	88.2	84.4	83.8
Skupni indeks	95.3	96.8	104.7

Velik padec indeksa za živalske produkte je posledica padea cen prašičev, svinjine in perotnine. Samo cene jajec so močnejše narasle. Vsled dviga premogovnih cen je poskočil tudi indeks mineralnih produktov, česar nam naš zadnji seznam še ni mogel pokazati in smo omenili, da je indeks mineralnih produktov skoraj popolnoma stabilen.

Likvidacija:

»Kmetijsko društvo za Prekmurje«, r. z. z. o. z. v Murski Soboti je prešlo v likvidacijo in se upniki pozivajo naj prijavijo svoje terjatve.

Odprave konkurzov in poravnave:

Donosa Josip, Irgovec v Murski Soboti. Konkurs odpravljen, ker je vsa masa razdeljena.

Dular Ciril v Novem mestu, Sklenjena 25% poravnava. Rekturz dopusten do 18. decembra pri Okr. sodišču v Novem mestu.

Konkurzi:

F. & A. Leben, valjčni mlin v Skofji Loki. Prvi zbor upnikov 21. decembra pri Okr. sodišču v Skofji Loki. Ugotovljeni narok 22. februarja 1930.

Hanžl Alojz, usnjar v Ljutomeru. Prvi zbor upnikov pri Okr. sodišču v Ljutomeru 14. decembra. Ugotovljeni narok 18. januarja 1930.

Starč Jakob, zapuščina veleposesnika v Hotemežu. Zbor upnikov 28. decembra pri Okrožnem sodišču v Novem mestu. Ugotovljeni narok 3. februarja 1930.

*So zdrava in rdeča ličeca moja,
ker mamica kuha mi kavico 'PROJA'.*

Po širnem svetu.

Vedno nazadovanje italijanske industrije in trgovine.

Kot glavno nalogo si je fašizem nadel stabilizacijo lire, češ, da bo s tem izboljšal gospodarsko konjunkturo in socialni položaj Italije.

Učinek pa je ravno obraten.

Ladjedelnice so nazadovale od leta 1926 za celi dve tretjini, tako, da je bilo leta 1928 zgrajenih ladij le za 74 tisoč ton, nasproti letu 1926, ko jih je Italija zgradila 220 tisoč ton.

V ladjedelnici v Monfalconu je odpuščenih 3000 delavcev, dočim je bilo tu pred fašizmom zaposlenih nad 6000. Isto tako v ladjedelnici San Marco. Poleg tega so znižali nameščencem plače za 50%.

Istčasno pa se podražujejo neprestano posamezni produkti, tako: tekstilno blago, gradbena in cementna industrija, železnina in metalurgika i. t. d.

Zelo pomembna je tudi italijanska avtomobilska industrija, ki je nazadovala v produkciji za 40—50%.

Znano je tudi italijansko vrtnarstvo, ki skoro izključno predstavlja agrarno moč države in je nanj, kot najvažnejši gospodarski faktor raču-

na z vsem optimizmom Mussolini sam. Izvoz sočivja in sadja je najvažnejša italijanska izvozna postavka in je znašala leta 1926 še 2.570 milijonov lir. Lansko leto je izvoz sočivja in sadja nazadoval za 772 milijonov lir, — in letos, sodeč po prvih šestih mesecih, bo ta izvoz še mnogo občutneje padel navzdol, dasiravno je posebno letos vlada razvila veliko izvozno propagando in pričakovala znatnega zvišanja.

Pasivnost trgovinske bilance vedno narašča. Tako je bila trgovinska bilanca leta 1924 pasivna za 643 milijonov zlatih lir, leta 1925 za 1071 milijonov in lansko leto narastla na 2047 milijonov.

Vsporedno z naraščanjem cen in nazadovanjem izvoza ter industrijske produkcije pa se nižajo plače nevzdržno ter so od leta 1926 za 15 do 32% manjše. Poleg tega pa vsled poslabšane industrijske konjunktore neprestano narašča brezposelnost.

Stabilizacija italijanske valute ubija njen izvoz, ker so cene previsoke — in pasivnost trgovinske bilance je glavni vzrok gospodarskega nazado-

vanja. Oboje pa je posledica napačne notranje in zunanje politike.

Angleška banka kupuje zlato.

Zadnje dni je prispelo v London za 556.000 funtov šterlingov zlata, in sicer 500.000 iz Transvaala in 56.000 funtov iz Argentine. Od tega je obdržala državna banka za svoje kovinsko kritje 537.000 funtov šterlingov, (148 milijonov dinarjev) ostanek je bil prodan.

Zaščitna carina na sladkor v Franciji.

Da zaščiti domačo sladkorno industrijo in pridelovalce sladkorne pese, je povišala francoska vlada uvozno carino na sladkor. Domači konsumenti vsled povišanja carine ne bodo trpeli zaradi višjih cen, ker je vlada istočasno sorazmerno znižala državne trošarinske takse.

Penovno znižanje diskonta v Angliji.

Angleška banka je znižala diskontne obresti od 5½ na 5%, kar je že tretje znižanje tekom tekočega leta. Pred nekaj meseci je znašal diskont še 6½ %.

Redukcija v bolgarskih tobačnih tovarnah.

V Sofiji so omejile obratovanje tamošnje tobačne tovarne, vsled česar je reduciranih nad 500 tobačnih delavcev.

Vprašanje svetovne kmetijske krize.

Liga narodov je sklicala za 6. januar posvetovanje, ki se bo bavilo s problemom reševanja svetovne kmetijske krize.

Reorganizacija samouprav v Rumuniji.

Na podlagi odredb o krajevni podelitvi posameznih teritorijev med samoupravne oblasti so razpuščeni vsi občinski in mestni odbori v Rumuniji.

Ameriško zlato v Evropi.

S parobrodom »Bremen« je ekspidirano v Evropo zlato za 11 milijonov dolarjev ter 275 milijonov frankov. Od tega gre v Švedsko 1-3 milijona dolarjev in 2-6 milijona frankov, vse ostalo gre v Francijo. Poleg tega pa se

pogaja tudi Anglija za nadaljnjih 7 milijonov dolarjev in 175 milijonov frankov ameriškega zlata.

Aktivna čehoslovaška trgovinska bilanca.

Čehoslovaški izvoz v novembru je znašal 1.988 čehoslov. kron, uvoz pa 1.759 milijonov ter je presežek v znesku 219 milijonov čehosl. kron postavil letošnjo trgovinsko bilanco, ki je koncem oktobra izkazovala še 32 milijonov č. k. pasivnosti, v aktivnost. Skupni letošnji čehoslov. izvoz je znašal 18.264 milijonov, uvoz pa 18.067 milijonov č. k., kar znači, da je letošnja trgovinska bilanca za 187 milijonov č. k. aktiva.

Nazadovanje izvoza sladkorja iz Čehoslovaške.

Sladkorni izvoz, ki je nekoč igral največjo vlogo v čehoslovaškem izvozu je od leta 1926, ko se je izvozilo 924.755 ton v vrednosti 2.220 milijonov č. k., nazadoval v letu 1928 na 743.331 ton v vrednosti 1.682 milijonov č. k. Letošnji izvoz pa je do konca meseca novembra znašal samo 488.078 ton, kar pomenja ponovno nazadovanje v množini, še večje pa vsled padca cen v gotovini.

Pasivna madžarska trg. bilanca.

Madžarski uvoz do konca t. l. je predstavljal vrednost 897 milijonov pönge, izvoz pa 798 milijonov; torej je madžarska trgovinska bilanca za skoro 100 milijonov pönge ali skoro za milijardo dinarjev pasivna.

Pred uvedbo ustave v Španiji.

Sedanji španski državni zbor, ki je bil imenovan od direktorija, bo razpuščen še tekom tega meseca, na kar se prične postopna uvedba pod vodstvom Primo de Rivero.

Nova pivovarna v Laškem.

Že dolgo časa obstoječe stremljenje slovenskih gostilničarjev in hotelirjev je dovedlo na zborovanju v Mariboru, vršivšem se pred par dnevi, do sklepa, da se ustanovi v Laškem nova pivovarna. Pred par dnevi se je v svrhu odprave finančnega vprašanja vršilo posebno zborovanje.

Tržne cene.

Tržne cene v Ljubljani, dne 16. dec. 1. l.

Govedina: V mesnicah po meslu: I. vrste 22, II. vrste 20 Din; na trgu: za 1 kg govejega mesa I. vrste 18—20, II. vrste 16—18, III. vrste 12—16, jezika 17—20, vampov 8—10, pljuč 6—8, jeler 15—20, ledic 18—24, možganov 20—25, loja 5—12 Din.

Telefina: za 1 kg telečjega mesa I.

Svinjina: za 1 kg prašičjega mesa I. vrste 24—25, II. vrste 20—22 Din. vrste 25, II. vrste 22—24, slanina trebušne 20, slanine ribe in sala 25, slanine domačih prašičec 23—24, slanine mešane 23—24, slanine na debelo 22—50, masti 28, šunke (gnjati) 30, prekajenega mesa I. vrste 30, II. vrste 25—28, prekajenih parkljev 8—10, prekajene glave 10—12, jezika 30 Din.

Drobnica: za 1 kg koštrunovega 14 do 15, jagnjetine 18—20, kozličevine 23, do 15, jagnjetine 18—20, kozličevine 23 dinarjev.

Konjsko meso: za 1 kg konjskega mesa I. vrste 8, druge vrste 6 Din.

Klobase: za 1 kg krakovskih 40, debrecinskih 40, hrenovk 30—32, safalad 28—30, posebnih 32, tlačenk 20, svežih kranjih 35, pol prekajenih kranjskih 32 do 35, suhih kranjskih 50, prekajene slanine 28 Din.

Perutnina za komad: piščanec 20 do 25, kokoš 30—45, petelin 25—35, raca 25—30, nepitana gos 80, pitana gos 100, domači zajec, manjši 8—10, večji 12—20 Din.

Divjačina za 1 komad: divji zajec 45—60, poljska jerebica 15—18, gozdna jerebica 25—26, kljunač 25—26 Din.

Ribe za 1 kg: karpa 25—30, ščuke 35 do 40, pošlvi, žive 80, mrtve 60, klina 20, mreže 15—20, pečenke 10 Din.

Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2—50—3, 1 kg surovega masla 36—40, čajnega masla 44—52, masla 40—44, bohinskega sira 34—40, sirčka 8—10, eno jajce 1—50—2 Din.

Pijače: 1 liter starega vina 16—22, novega vina 14—16, 1 čaša piva 3 do 3—50, 1 vrček piva 4—50—5, 1 steklenica piva 5—50—6 Din.

Kruka za 1 kg: belega 4—50, črnega 4—20, rženega 4—20 Din.

Sadje: za 1 kg luksuznih jabolk 6 do 8, jabolk I. vrste 5, II. vrste 4, III. vrste 3, luksuznih hrušk 10, hrušk I. vrste 8, II. vrste 6, ena oranža 1—2, limona 0—75—1, 1 kg navadnega kostanja 3 do 5, kostanja maroni 10, orehov 10—12, luščenih 36—36, suhih češpelj 10, suhih hrušk 6—8 Din.

Špecerijsko blago: za 1 kg kave Portoriko 72—76, Santos 46—48, Rio 32 do 40, pražene kave 56—100, kristalnega belega sladkorja 13, sladkorja v kockah 14, kavne prmesi 13, riža I. vrste 16, II. vrste 8, 1 liter namiznega olja 18, jedilnega olja 17, vinskega kisa 4—50, navadnega kisa 2—50, 1 kg soli debele 2—50, mleke 2—75, celega popra 70, mlelega popra 72, paprike III. vrste 32, sladke paprike, po kakovosti 60, 1 liter petroleja 7—50, 1 kg testenin 9—10, pralnega luga 3—75, čaja 80 Din.

Mlevski izdelki: 1 kg moke »0« 4 do 4—50, štev. »2« 3—75 na drobno, kaše 5 do 6, ješprenja 6, ješprenjčka 10—12, oljčkov 2—50, koruzne moke 4—4—50, koruznega zdroba 4—50—5, pšeničnega zdroba 5—6, ajdove moke I. vrste 6 do 8, II. vrste 6, ržene moke 4—50 Din.

Žito za 100 kg: pšenice 245—250, rži 230—235, ječmena 220—235, koruze 190—215, ajde 210—230, fižola ribniča 420, prepeličarja 480, 1 kg graha 8—10, leče 10 Din.

Kurivo: 50 kg premoga 30, 1 tona premoga 450, m³ trdih drv 175, mehkih drv 90 Din.

Krma za 100 kg: sladkega sena 125, pol sladkega sena 100, kislega sena 75, slame 50—75 Din.

Žito.

Cene na Ljubljanski borzi so bile sledeče:

Bačka pšenica nova: 79 kg. 2% prim., mlevska vozšina slov. post., dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 245—247—50.

Bačka pšenica nova: 78 kg. 2% prim., mlevska vozšina slov. post., dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 242—50—245.

Bačka pšenica nova: 77 kg. 2% prim., mlevska vozšina slov. post., dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 237—50—240—.

Sremska pšenica: 80 kg. 2% prim., mlev-

ska voznina, slov. postaja, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 242-50—245.

Sremska pšenica: 77 kg, 2% prim., mlevska voznina, slov. postaja, promptna dobava, plačilo v 30 dneh, Din 235—237-50.

Slavonska pšenica: 77 kg, 2% prim., mlevska voznina, slov. postaja, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 227-50—230.

Rž: 72/73 kg, 2% prim., mlevska voznina, slov. postaja, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 205.

Pšenična moka 0/0: franko Ljubljana, pri odjemu celega vagona, plačilo po prejemu blaga, Din 370—375.

Koruza bačka: stara, zdrava, rešetana, mlevska voznina, slov. postaja, plačljivo v 30 dneh, Din 202-50—205-50.

Koruza bačka: stara, zdrava, rešetana, navadna voznina, slov. postaja, plačljivo v 30 dneh, Din 207-50—210—.

Umetno sušena nova koruza: navadna voznina, slov. postaja, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 192-50—195—.

Umetno sušena nova koruza: mlevska voznina, slov. postaja, dobava promptna, plačilo v 30 dneh, Din 187-50—192—.

Činkvantin, umetno sušeni: slov. postaja, mlevska voznina, plačljivo v 30 dneh, 242-50 do 245 Din.

Času primerno suha nova koruza s kvalitno garancijo do namembne post., promptna dobava, Din 168-50—170—.

Ječmen bački ozimni: 66/67 kg: 202-50 do 205 Din.

Ječmen bački ozimni: 63/64 kg, 187-50 do 190 Din.

Oves bački novi: 63/64 kg, Din 192-50 do 195—.

»Tribuna« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4 Prodaja na obroke!

»POPPAEA« — izdelovalnica parfumov se nahaja v Ljubljani na Dunajski cesti št. 31.

Lesni trg.

Na ljubljanski lesni borzi nobenih pomennejših izprememb v pretečenem tednu.

Povpraševanja so z malimi dodatki ista, kot smo jih priobčili v zadnji številki. Izčrpno poročilo objavimo prihodnjič.

Zaključki so bili napravljeni predvsem v lesu za kurjavo, poleg tega pa 2 vagona oglja, 1 vagon brzojavnih drogov, 1 vagon lelev, 2 vagona hrastovih podnic, 1 vagon leslonov ter 3 vagoni neobrobijene bukovine.

Izvoz lesa iz Šibenika.

Jugoslovanski parobrod »Iskra« je te dni odpeljal v Rosario di Santa Fe 7-700 kubičnih metrov stavbnega lesa. Te dni sta prispela v luko še dva jugoslovanska parobroda »Drina« in

»Nemanja«, ki bodeta naložila 15 tisoč kubičnih metrov gradbenega lesa za južno Ameriko.

Španija išče naš les.

Madridski podjetnik Antonio Mihael Karcia se je potom španskega poslaništva obrnil na naše trgovinsko ministrstvo za informacijo glede dobave in cen 15—20.000 borovih brzojavnih drogov ter za 900.000 komadov hrastovih in borovih železniških pragov za dobavo pred aprilom 1930.

Pragovi iz hrastovine in borovine so za normalni tir v dimenzijah: 265 × 20 × 26 × 12 cm, brzojavni drogovci - borovi po v dolžinah 8, 12 in 18 m, premer v vrhu 12 do 15 cm, spodaj pa 30 cm.

ANTON LUŠIN
borzni senzal za lesno stroko
Ljubljana, Gledališka ulica šte. 8/1
 (Palača Pokojninskega zavoda)

Pisma: Ljubljana, poštni predal 85. Brzjavi: Lušinant, Ljubljana. Telef. 22-90.

Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani šte. 13.999

Potrebe Sušaka kot jugoslovanske luke za izvoz lesa v Španijo.

(V »Internationaler Holzmarkt« priobčil g. Trifo Vuković, lasnik specije T. Vuković i drug v Zagrebu.)

O novi jugoslovansko-španski trgovski pogodbi, koje ratifikaciju je neposredno pričakovati, se je, kar se tiče njenega učinka na jugoslovanski lesni eksport, že večkrat razpravljalo. Posebne omenbe ne zasluži samo dejstvo, da se bodo obrnili na mah v Španijo namenjeni lesni transporti iz italijanskih luk v Trstu in na Reki v naša domača pristanišča, ampak tudi **tehnično spedijske razmere** v domačih pristaniščih, ki bodo nastale vsled povečanega prometa. Ker pride kot jugoslovanska luka za izvoz lesa v Španijo v prvi vrsti v poštev Sušak, se nam vsiljuje nehoti vprašanje, kako se bo v prihodnje razvijal že itak od dne do dne naraščajoči promet, ako bodo pritisnile na Sušak še nove kvantitete lesa, ki se sedaj kot italijanski les vkrcava na Reki in v Trstu. Prekladalni prostori na Sušaku, ki obsegajo ca. 15.000 m², so že sedaj z lesom prenapolnjeni in izvozničarji in spediterji se že več let trudijo za povečanje svojih prostorov.

Vprašanje skladiščnih prostorov igra, kakor znano, pri prekladanju lesa največjo vlogo in vpraša se, kako se bo pri sedanjih prostornih razmerah mogel razvijati povečani promet. Pri tej priliki

naj pripomnimo tudi, da pristanišče na Sušaku že sedaj večkrat ni v stanu sprejeti vse došle parnike v luko. Vsled tega se pripeti pogosto, da morajo parniki čakati na odprtem morju, dokler ni za nje prostora na pomolu.

Ti in podobni drugi razlogi so bili povod, da so se bavili interese in oblasti že leto in dan z misljo, **kako razbremeniti promet na Sušaku s priležitvijo v bližini ležečega pristanišča Martinšćica.**

Še drugi predlog se tiče Bakra, ki ima izvanredno zavarovano lego in razpolaga s skladiščnimi prostori preko 20.000 m². Doslej ni bilo misliti na pomembnejši promet preko Bakra, ker nima železniške zveze. Sedaj pa dobi to pristanišče železniško zvezo s progo Zagreb—Sušak in odpadejo s tem vse ovire za razvoj največjega prometa v Bakru.

H koncu moramo omeniti še novo izgrajeni del luke v Gružu, ki bo s povečanjem ustrezala vsaj deloma potrebam producentov bosanskega mehkega lesa, česar doslej nismo mogli trditi. Toda tudi tukaj bo ukrcovalna roba s prometom za Španijo izdatno narasla in brezdvomno bo tudi Gruž vsak hip zopet preobremenjen.

Nadejali se moramo, da bodo mero-dajni državni faktorji z ozirom na novo nastalo situacijo storili vse, da bode tehnično mogoče brezhibno obvladati eksport lesa v splošnem in v posebnem lesa, namenjenega v Španijo.

Praktični nasveti.

Mravljica kislina.

Namaži steklenico znotraj z medom ter jo do vratu zakoplji pokonci sloječo v gnezdo gozdnih mravelj. Skoro boš imel steklenico polno mravelj. Tedaj jih zalij s špiritom in jih pusti 1 teden namakati. Ko potem precediš mravljinice, imaš mravljico kislino.

Mravlje odpraviš iz hiše

na ta način, da jim nastaviš v sladkor-no vodo pomočeno gobo, ki jo vržeš v krop, kadar se mravlje v njej naberejo. To ponavljaš, dokler zalege ne uničiš.

Dobro sredstvo proti mravljam je tudi plitva posoda, v kateri si zmešal nekaj medu z lugom (Pottasche). To posodo postavi pred njihovo izhodišče in mravelj se v kratkem iznebš.

Sredstvo proti moljem.

Najboljše sredstvo proti moljem je terpeninovo olje. Obleka, ki je shranjena v skrinji, namazani s terpeninovim oljem, je varna pred molji. Zado-sljuje tudi, ako oblačilom priložiš košček v terpeninovo olje namočenega blaga.

Sčurki.

To golazen najpreje odpraviš, ako potrešeš na mesta, kjer izhajajo zmletiga boraksa, ki si ga zmešal z isto množino sladkorja v prahu. Kolikor dobiš omamljenih ščurkov zjutraj na tleh, jih zmeli skupaj in sežgi na ognju. Navadno pa poginejo po svojih skrivališčih, ker se zavžili prah v njih strdi v neprebavljiv kamen.

Medica.

Dobro medico si pripraviš na ta način, da pridaš in zmešaš v sodu na liter medu dva litra vode (najboljše: deževnice) ter dodaš na vsak liter po 6-5 gramov čiste vinske kisline. Dodaj nekoliko droži za vrenje.

Poleli zavre medica hitro, pozimi pa moramo paziti, da jo imamo na dovolj toplem prostoru, da zavre.

Pretoči, da ločiš po vrenju medico od droži. Medica se kmalu očisti in vsebuje precej alkohola.

Šumečo medico pa prirediš, ako jo med vrenjem preločiš v močne steklenice, dobro zamašiš in zamaške povežeš.

Impregniranje lesa.

V enem litru bencina zmešaj in raztopi 500 gramov parafina in 500 gramov zdrobljene kolofonije. Les, ki ga namažeš s to prevlakom, ne vpije nobenih lekočin. Posebno priporočljivo za male sodčke (pultrihle).

Les ne razpoka

in se ne skrivi, če ga namakaš kakih 8 dni v slani vodi. Priporočljivo zlasti za kolarje.

Voda ne zmrzne,

ako ji dodaš deset odstotkov glicerina.

Gospod sveta.

Roman bodočnosti.

(Nadaljevanje.)

V pomoč prihaja tudi zračna eskadra. Toda čim se katero izmed letal približa oblaku, izgubi pilot vladno nad samim seboj in nad aparatom; zmrznjeni padajo v morje.

Cel dan se ne premakne oblak z mesta, pač pa se še vedno niža, izzivajoč vedno hujši mraz.

Brezžične brzozjavke admiralske ladje se križajo z londonskimi.

London ne veruje. Rajši verjame, da je cela mornarica ponorela. Šele vesti posameznikov iz Portsmutha in okolice so potrdile admiralska poročila.

Posvetovanja. Mnogi so želeli videti čudo zamrznjenega portsmutskega pristanišča in se odpravljali trumoma, da zadošče svoji radovednosti. Ponovna brzozjavka obvesti vladno, da je vsota narastla na stoindeset milijonov.

Mraz strahovalo gospodari med mornarico. Brodovi pokajo v ledenem oklepju, a nihče ne more pomagati. Ljudje zmrzujejo v gručah; najstrašnejša bilka bi ne mogla napraviti toliko škode na brodovju in moštju.

Ko je London pristal na zahteve gospodarjev ognja in mraza, je vsota na-

rasla za daljnih deset milijonov, poleg tega pa je Anglija izgubila malone celo vojno mornarico.

Draga in učinkovita šola, ki je spravila v obupen strah ne le Anglijo, ki je spoznala, da bi jo zamogel sovražnik zbrisati iz zemeljske oble, ukleniti jo v večni led; strah je šel v žile celemu svetu, ki je uvidel, da je brez moči nasproti nevidnemu strahovalcu.

V Portsmutu je v večernem mraku izginil pogubni oblak in ozračje se je naglo zopet segrevalo taleč pod seboj led. Jutranje solnce je obsijalo največji poraz angleške flotilje.

Meri Fairbanks ni slutila, da je prejela zadnje pisemce svojega ljubega. Njegova smrt je bila samo zrnec v peščen gori, a vendar tragedija zase.

Na jahli »Laslovka« stala beležila Eskande in Žermena svoje vtise o tej nesreči. Ker je bila odkazana v Portsmutu smolra brodovja, je Eskande pohitel z jahto tja, računajoč, da bodo Radže-zraka golovo izkoristili to priliko za svoje represalije.

Previdno pa se ni zasedel v glavni luki, temveč v zunanji, dovolj oddaljen

od brodovja, da bi njemu namenjeni napad ne škodoval tudi »Lastovki«.

Eskande se je polrudil s poročilom o podrobnostih katastrofe, ki je bila že brez vsakega komentarja dovolj razburljiva.

Z »Lastovke« so opazili, da se je tudi jahta Tokra-Dazi-Pal-a udeleževala borbe proti nevidnim napadalcem, dasi je bila tudi ona izven dosega ledene smrti. Cevi jahtinih topičev so bile okrenjene proti oblaku in treskale nepreslano. Poleg gigantskih topov najjačjih oklopnih je bilo videti, kot da se je dele pomešalo med odrasle, da igraje vrši opravilo »velikih«.

»Signali?« pomisli Eskande, sam ne vedoč, kako je mogel priti na to misel. A takoj preide na razgovor o oblaku.

»Jasno je, da to ni nikaka nadnaravna pojava. Iskati moramo, iskati!«

»Jaka Lamberja« dopolni Žermena odločno.

Njiju pogleda se srečata pritrvajve drug drugemu.

Mimo jahte plavajo ledene plošče, potujoče z morskim tokom proti Serburgu.

Tokra-Dazi-Pal.

Vrnivši se v Pariz spremlja Eskande Žermeno v avtu proti njenemu domu. Oba molčita, zatopljeni v misli, dokler ne prekine ona lišine, rekoč:

»Nikakor se ne morem domisliti imena tislega indijskega radže.«

»Zakaj niste že preje vprašali, če se ukvarjate samo s to mislijo? Imenuje se Tokra-Dazi-Pal in mislim, da je ta čas že v Parizu.«

»Vem, zakaj sem se toliko ukvarjala s tem imenom. Zdaj se spominjam, da sem ga prvič čula iz ust Jaka Lamberja. Tedaj, ko mi je pripovedoval o svojem izumu, je česlo larnal nad svojim siromaštvom.« To mi veže roke!« je ponavljal ves chupan. In iskal je na vseh straneh kapitalista za izkoriščanje izuma. Dobil je sicer nekaj denarja, toda mnogo premalo, da bi zamogel uresničiti svoje načrte. Opočkal se je pod dolgovi. Nekega dne mi pove, da se je odločil obiskati bogalega indijskega velikaša in mi narekuje pismo za sprejem v avdijenco. Ta bogataš je

bil — radža Tokra-Dazi-Pal. Ali mi morete povedati, od kdaj je on v Parizu?«

»On prihaja sem skoro vsako lelo, le s tem razločkom, da doslej ni nastopal s tolikim sijajem kot lelos. Znaj vrag, zakaj me ta človek tako v oči bode? Če primerjam vse z vašim sedanjim odkritjem, znajo imeti vaši podatki veliko vrednost, ako slone na točni osnovi. Vsekakor ga poselim. Videti moram, kaj se skriva za tem Indusom.«

Čim je Eskande zjutraj prišel v uredništvo, se je takoj prijavil za sprejem Indijcu, ki je zavzemal celo nadstropje hotela »Splendid«. Žermena ga je spremla do hotela, a ostala spodaj v kavarni.

Prijavi se in ni čakal dolgo. Osebni tajnik radže, orjaški Indijec, katerega je poznal celi Pariz, se prikloni na orijefalski način:

»Ako gospod izvoli vslopiti, prosim; moj gospodar vas z radostjo pričakuje.«

Eskande se požuri za Indijcem, ki ga vodi z gluhim, mačjim korakom do sprejemnice.

Tokra-Dazi-Pal je ležal na divanu v svoji razkošni obleki, pokrit s turbanom, lesketajočim se v obilici izbranih, ogromnih draguljev, obdan od sijajno opremljene straže. V dosegu roke mu stoji bogato obložena mizica najizbranejših jedil, poleg tega pa izredno lepa, moderna pištola, kakršne doslej Eskande še ni videl.

Radža pokaže obiskovalcu stol poleg divana.

»Srečen sem,« pravi z čislím angleškým naglasom, »da me poseča tako slaven novinar?«

Eskande se pokloni. Imel je važen vzrok za posel: intervjuvati je želel radžo o njegovih vliših ob dogodkih v Angliji.

Tokra ne odgovori takoj; njegov pogled je raziskoval dušo obiskovalčevu. Eskande vzdrži; niti z meglijajem oči ne izda svojega pravega namena. Konečno izpregovori mladji radža z očarujočim, kot baržum mehkim glasom:

»Globoko me je užalostil ta dogodek, česar nisem pozabil izraziti svojemu suverenu in naklonjenemu prijatelju, kra-

lju Anglije. — Za kaj se vse ne zaniimate, gospod?!« prekine nenadoma svoj govor. »Saj ste vendarle na lasne oči vse videli in opisali s peresom modernega novinarskega veščaka!«

Tudi to nenadno vmesno vprašanje ne iznenadi Eskandeja; pričakoval ga je takorekoč, zato hitro odgovori, ne izpreminjajoč mimike obraza in barve glasu:

»Nemogoča zadeva! To sem uvidel že preje, zato rad priznam svojo zablodo, svetlost! — V ostalem pa se bavim samo z nekim, zelo značilnem raziskovanjem — vsaj zame. Jaz iščem svojega bivšega učitelja, kemičarja Jaka Lamber-ja, ki je izginil na nepoznan način.«

Ostro opazuje vsako potezo Indijčev in ne uide mu komaj viden drhljaj na njegovem obrazu, ko je izgovoril kemikovo ime. Videl je dovolj.

Odhajajoč naglo, se ne ustavi pri Žermeni, marveč jo mimogrede pozove:

»Sledite mi v Narodno biblioteko in opazujte, kdo me bo zasledoval.«

Ne čakajoč odgovora, odhaja skozi kavarno, in čez pol ure se pogovarjata v biblioteki.

»Sledili so vas! Eleganten, evropsko oblečen Indijec s turbanom vam je sledil vsaki korak.«

»Tudi jaz sem ga opazil. Tokra je bedak, ali pa mnogo previdejši kot jaz sodim. Golovo je samo to, da on ve, kje je Jak Lamber.«

Kaj je z Žermeno?

Žermena sedi doma s svojo materjo za mizo, ko nenadoma pozvoni hišni zvonček. Vratarev sinček vstopi in pove, da čaka gospodično pred hišo avto, ki ga je poslal urednik Eskande.

Z Eskandajem se je razstala pred par urami, ko mu je izročila članek o delu kemije na polju medicine, vendar je poznala njegove navade ter ni podvomila, misleč, da jo nenadno nujno potrebuje.

(Dalje prih.)

VELETRGOVINA KOLONIJALNE IN ŠPECERIJSKE ROBE

IVAN JELAČIN, LJUBLJANA

ŽALOGA SVEŽE PRA-
ŽENE KAVE, MLETIH
DIŠAV IN RUDNINSKE

TOČNA IN SOLIDNA
POSTREŽBA!

ZAHTEVAJTE CENIK!

Tiskovine

ki jih potrebujete v Vašem poslovanju:
Račune, pisemske papirje, memoran-
dume, cenike, naročilnice v blokkih,
kuverte, etikete ter sploh vse komer-
cijske tiskovine vam dobavi hitro
in lepo izdelane po najnižjih cenah

Tiskarna „MERKUR“ Ljubljana

Gregorčičeva ulica 23 - Telefon 2552

Za večja naročila zahtevajte proračune!

„VINOCET“ Tovarna vinskega
kisa, d. z. o. z.

LJUBLJANA

nudi najfinejši in najokusnejši
namizni kis iz pri-
stnega
vina

Zahtevajte ponudbo!

**Tehnič-o in higienično
najmoderneje urejena
kisarna v Jugoslaviji.**

Pisarna: Ljubljana, Dunejska cesta 1a, II. nadstr.
Telefon števil. 2389.

Lastnik: Konzorcij za izdajo strokovnega tednika »Mali trgovec«. Za konzorcij in uredništvo: Lojze Zajc. Za tiskarno »Merkur«: Otmar Michálek, oba v Ljubljani.